

COMMENTARIA

A D

CONSTITUTIONES

Apostolicas,

SEU BULLAS SINGULAS

SUMMORUM PONTIFICUM

In Bullario Romano contentas secundum collectionem
CHERUBINI,

INCIPIENTES

A DIVO LEONE MAGNO,

AUCTORE

VINCENTIO PETRA

S. R. E. PRESBYTERO CARDINALE

Tituli Sancti Onuphrii.

TOMUS PRIMUS.

VENETIIS, MDCCXLI

Ex Typographia Balleoniana.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

FRANCISCUS TOSQUES LECTORI.

Ogitanti mihi sæpenumero, quamobrem, cum in adornandis variis Pontificii Juris collectionibus à primis fermè Ecclesiæ temporibus, præstantes pietate, doctrinaque Viri, cum Græci, tum Latini, summa diligentia, & maxima laude versati sint: tum inconcinnatas, seu breves notas, seu perpetua ediderint commentaria: illa tantum hujus Juris pars, Apostolicas Constitutiones, sive (ut ajunt) Bullas quæ continet, quæque, uti est, novissima appellatur, nullius sit adhuc illustrata lucubrationibus: Nullius enim, quod sciam, hujus argumenti conatus vidimus hæctenus, qui nempe universum corpus hoc aggredi sit ausus: Non alia profectò ratio veniebat in mentem, quam quod eruditis, sanctiorisque Jurisprudentiæ professoribus, novissimum hoc Pontificum Maximorum Jus cum ad Fori usum spectare maximè, tum religiosarum instituta familiarum, & œconomiam attingere, similiaque, quorum nec liberalis cognitio, nec admodum necessaria videatur: Forensibus autem, pragmaticisque hominibus, satis per se claræ, apertæque visæ sint, evidentiusque patere, quam ut ullius commentarii luce magis dilucidari queant. Quæ mecum ipse sedulò reputans, non potuimus adduci, ut ab eorum judicio non magnoperè dissentiremus, atque in eam facilè descenderemus sententiam, optimè de sacra Jurisprudencia, bonisque literis, & Foro, meriturum, qui universum hoc postremum Jus perpetuis illustraret commentariis. Id quod cum facilè in primis unius Antonii Augustini consultissimi simul, ac eloquentissimi viri, cujus præclarissima sanè, & tantum non divina in omne penè litterarum genus exstant promerita, persuaderet loco omnium autoritas: qui, cum suis emendationum libris Juris Pontificii, & Civilis labes abiterisset, nihil antiquius habuit, quam hujus quoque postremæ partis præcipua capita colligere, & animadversionibus illustrare: Tum profectò, quanta sit novissimi Juris hujus dignitas, ac præstantia, quin & jucunditas, quodque honestè ab cultioris Jurisprudentiæ professore ignorari minimè possit, non uno possemus rationis genere ostendere. Verùm, quando hæc fusè prosequi neque loci, neque scriptionis hujus ratio expostulat; satis mihi visum est, illam rerum omnium cognitionem, Lectoris ob oculos ponere, quam sibi hoc unum novissimum Jus exposcit. Id quod licèt neminem ignorare arbitrer, nisi, aut vehementer ipsi fallimur, in maxima is rerum ignoratione versetur; tamen de insinua penè re, commodum hic putavi quambrevissimè præcipua commemorare capita. Eorum namque imprimis flagitat scientiam, quæ Fidem spectant, & dogmata, cum aut in Conciliis de Religione decretis, quo perpetuò constarent, divina

A D

COMMENTARIA IN CONSTITUTIONES APOSTOLICAS, seu Bullas SUMMORUM PONTIFICUM.

PROEMIALIA.

SUMMARIUM.

- 1 **V**eritas examinata magis splendescit.
- 2 *Quomodo imitanda sint ab Auctoribus apes ex diversis floribus mei satigentes.*
- 3 *Ordo in omni opere apprime necessarius.*
- 4 *Sensus Auctoris in hoc opere.*
- 5 *Brevitas commendatur, dummodo non obstitit intelligenti, & immutetur ordo Operis.*
- 6 *Initium cuiuscumque Operis, solummodo ab invocatione Divini Nominis. Id præstat Auctor, subiiciendo suam operis causam, & Romane Ecclesie.*
- 7 *Principium est cuiuscumque rei pars postrema.*
- 8 *Expressio ordo habendus in sequentibus §§. Proemialibus.*

Respositum Commentationum operis aggressurus, multa à Viris Illustribus descriptis relata inveni, quæ juxta ordinem ponere nonquam enim scienda sunt, quæ priores differere, cum nihil sub Sole novum; sit enim

- 1 et ab aliis inventa, vel culta reddere blandiora, vel concervatione uberiora; veritas namque sæpius examinata magis splendescit, *6. præter mem. 35. q. 9. Jason in l. habemus apem & C. de iud. & Petrar. epist. 7. tradit, imitandas esse apes ex diversis floribus mei satigentes.* Ego verò timeo, quin imperitas in collectione à tot excellentibus viris, quorum auctoritate in hoc opere utar, ipsis materiis naturalem dulcedinem quaerant. Hinc quæ brevi tempore, tot meis occupationibus prædunt, valui colligere; ut earum dilatio non amittatur, pro viribus ordinis tradant; nam ubi non est ordo, ibi confusio, & scire quid facias, ac nescire quo ordine facias, non est perfecte cognitionis, Bald. in prolog. ff. v. m. 2.
- 2 Opus itaque quod suscipio, est commentari Bullas, seu Constitutiones Apostolicas; non quidem sensum illarum detorqueo, aut extendendo, ut à propria Legislatoris mente deflectam; sed in varias

materias in Bullis enunciatas, sermonem protraham, eas declarando juxta sensum Bullæ, limitando secundum alias posteriores Constitutiones, & dubia inde emergentia explanando, juxta opiniones DD. ac ubi Commentarium magis longum erit necessarium, illud dividam in sectiones, ut materias lecturi commodius legendas præparem.

Ceterum breviter, quoad fieri potest, amplecti curabo, cum gaudeant brevitate modesti, ut nec etiam syllabam minime necessariam apponant, *ext. 1. ff. quod metus causa, Paris de Puro tract. de Syndic. tit. de excess. Advoc. in princ. & quod brevior, est dilucidior ac cognita facilius narratio sit, Cic. r. vltz. ita tamen brevitati studebo, ut nihil intelligenti detrahatur, ne, dum brevis esse laboro, obscurus sim; Arg. rex. in l. 1. §. 1. ff. de hered. instit. l. verbum ubi Gloz. & Bal. C. de fideicom. Sed quia in pluribus Bullis aliquando de eadem agitur re, idè aliqua in una, cetera in sequentibus adjiciam, ne inutilis repetitio fiat; quandoque tamen in aliquibus peculiaribus conclusionibus, sive ubi mea opinio contradiçtores habebit, tunc in probationibus adducendis, atque in adversariorum argumentis referendis, & constantibus longius morabor, ne cursum discendo arduum, desitiam in probatione, & claritate, quam subiecta materia postulat, sicuti non curabo doctrinam cumulum ponere in quacumque conclusione, non quidem labore perterritus, sed considerando longum opus, quod aggredior, parèd usus sum aliquando auctoritatis.*

Verum, quia initium cuiusque operis sumi debet ab invocatione Divini Nominis, sub eujus tutela opus facilius, atque concinne finem agnoscere possit, ut servarunt etiam Gentiles, Plato in *Phædo. fol. 733. versus finem, Cic. in de leg. fol. 324. in finem* quapropter ego indignus SS. Trinitatem invocavi, Patrem, & Filium, & Spiritum S. ad quam, & per quam omnia distinguuntur; impleto quoque auxilium Beati-ssimæ semper Virginis Mariæ, Sanctarumque gloriosarum Tutelarum protectionem; & cuncta in hoc opere